

Pár slov na závěr

A je tu konec. Tedy pro Pražáky. Dneškem v Komedii na představení brněnského HaDivadla Náměsíčníci se festival ...příští vlna/next wave... s Prahou loučí a míří do Brna, kde program naopak otevře pražský spolek Masopust. V Komedii dnes nekončí pouze festival, ale rovněž působení Masopustu a Divadla Na zábradlí, která se vrací do svého zrekonstruovaného domova na Anenském náměstí. A jestli se

v Komedii ještě někdy bude divadlo vůbec provozovat, je ve hvězdách. Doufejme, že ano. Proč se ovšem i tak dnes řádně nepoveselit i s tou kapkou pohřební hostiny. Představ si, diváku, na okamžik, že jsi v těchto prostorech naposledy jako divák divadla. Podívej se před sebe a kolem sebe na ty pohodlné červené sedačky. Ohmatej si jednu a zkus si zapamatovat ten pocit. Trochu to škrábe a trochu hladí. Tak jako většina toho, cos tu kdy za poslední roky viděl. Možná víc v éře Pařížka než Compa-

ny, ale co na tom sejde. Byl bys radši, aby tu byly kanclý, garáže, tesco nebo něco takového? Sotva. Sedni si na chvíli na schody. Studí. I to si zapamatuj a vzpomeň si, kolik jsi tu prohodil slov. A jaká. Kolik jsi tu rozlil vína. Zvedni se a jdi domů a zapamatuj si, jak moc musíš ohýbat nohy do schodů a jak to klope. A pak tíhu skleněných dveří u východu. A jsi venku a je to naposledy. Ale snad ne...

Domínik Melichar

Staré neplatí, nové nenastalo

Rozhovor s Ivanem Burajem

Dramatizací románové trilogie rakouského spisovatele Hermanna Brocha vytvořil umělecký šéf brněnského HaDivadla, režisér Ivan Buraj, hutnou zkratku. Rezonance mezi obrazem společnosti „v předvečer“ druhé světové války a naší současností je tak silná, že každé slovo navíc by bylo zbytečné.

Foto: archiv NDM

kteří jsou jenom sexy (nejhorší slovo z let 2000+) a budou prodávat. Věřím, že divadlo je průvodcem společnosti už přes dva tisíce let zejména proto, že má schopnost manifestovat sounáležitost díla a jeho diváků, ale také diváků samotných. Divadlo je komunikace o světě, jsou v něm účastní lidští aktéři a právě ony inscenace produkty jsou podle mě vstupem čehosi nehumánního, čehosi zvětšujícího a temně vypočítavého. Nechtěl bych vytvořit šablonu na dobré a špatné prostředky, spíš bych rád odpověděl tím, že můžeme používat slovo i hlasitou hudbu, nahotu, nebo prostou každodennost, můžeme promlouvat pomalostí i extrémní rychlostí, být expresivní nebo intimní, ale musí za tím být vždy snaha mluvit k lidem o tomto světě, a ne potřeba úspěchu, návštěvnosti a prodeje. Nesmíme nechat umění zekonomizovat – zvěčnit! To je ovšem úkol nejen pro tvůrce, ale i pro samotné diváky, aby chtěli víc.

Zaujalo mě tekuté zpodobnění intelektuála hercem Jiřím M. Valůškem. Mohl by být jak V. I. Leninem, tak T. G. Masarykem. Jaký byl váš záměr při tvorbě těchto postav?

V naší interpretaci je to někdo blízký samotnému Brochovi. Ten kdo komponuje děj a zároveň je do něj vsazen. Stejně jak je do děje knihy vsazen ve třetí části samotný autor, který k čtenářovi opakovaně promlouvá svými přednáškami, čímž přerušuje tok děje, aby upozornil na konstruovanost, na skutečnost, že celé to univerzum postav existuje ne jako objektivní svět, ale jako

jeho vlastní model světa. Zároveň je pro nás důležitou pointou, že je nahrazený před závěrem Huguenauem – obchodníkem. Dá se to chápat jako zánik světa, který věřil intelektuálům potažmo kritickému myšlení, a vznik nového světa řízeného trhem jako absolutní autoritou. Ironií je, že Broch ve svých komentářích k Náměsíčníkům říká, že kdyby se měl ztotožnit s nějakou postavou, je to Huguenau. Já si myslím, že se z Brochovy strany nejedná o sebemrskáčství, ale že od určitého bodu dějin jsme všichni Huguenauové. A teď co s tím?

Je komplikovaná naše doba, nebo ji komplikují intelektuálové? ptáte se v anotaci k inscenaci. Jak byste na tu otázku odpověděl vy sám?

Na jedné straně bych rád odpověděl tím, že ta otázka je provokace – že skutečně je komplikovaná zejména doba a lidi do značné míry přestávají být schopní myšlenkové aktivity, a proto se ve věku smart aplikací děsí všeho komplikovaného. A je to částečně i pravda. Ale na druhé straně nemůžu nevidět roli intelektuála v české společnosti v určitém rozvratu, kdy mnozí překvapivě zaštiťují svou intelektuální autoritou pro peníze (Huguenau) různá politická uskupení s podezřelými nevěřejnými zájmy, kdy se stávají tváří různých marketingových kampaní a už to vlastně ani nikdo neřeší, protože „musí žít rodinu“ atd. Zároveň tady vidím i určitou vyhaslost generace sametové revoluce, která po nástupu kapitalismu naznala, že teď žijeme ten ráj, a ignorujíc ekologické, sociální a morální dopady

vychovala pod sebou svoje syny a dcery v pocitu, že myslet kriticky, uvažovat o možné změně rovná se chtít totalitu a všechna zla 20. století. Myslím si, že samotní intelektuálové se podíleli na deinstalování skutečné politiky velkých idejí a hlavně idejí budoucnosti v pocitu, že všechno důležité se vyhrálo a kriticky myslet znamená nezážit si dobytých svobod.

Čtená zkuška s německým režisérem ve druhé polovině představení možná leckocho překvapí. Mají to být „náměsíčníci“ současnosti?

Určitě! Když jsme na adaptaci románu pracovali a četli ho pořád dokola, nemohli jsme si nevšimnout, že ten román je víc než jenom narativem – je výzvou k určitému myšlení, k určitému nahlížení světa. K nahlížení kritickému. Já chápu Náměsíčníky vyložené jako nástroj na divání se, proto jsme neodolali potřebě tento nástroj aplikovat na nám nejbližší svět – svět divadla. Broch tvrdí, že po pádu velkého horizontu, který nás všechny v Evropě spojoval, tedy horizontu křesťanství, jsme jakoby osamoceni a najednou jsme nuceni každý den konstruovat v sobě model světa. Ale důležité je to „každý den“, čili zatěžovat náš model konfrontací s realitou a tyto konfrontace pořád dokola vyhodnocovat. Permanentní diplomacie! Nebo lépe řečeno permanentní krize jako jediná možnost neopevnit se ve svém názoru, jako žít ve společnosti.

Proč jste se k tomuto formátu uchýlili?

Pro mě je ta zkuška mým vlastním modelem hrozivé reality, ve které se divadlo skutečně formuluje jenom jako výroba. A tuto realitu jsem potřeboval ve své tvorbě konfrontovat se svými kolegy a hlavně s diváky. Stejně jak Broch konfrontuje svůj děsivý model meziválečného světa, kde vítězí Huguenauův komerčně peněžní systém s realitou okolního světa. Bohužel Brochův hrozivý kritický model se nakonec stal realitou, doufejme, že se to nestane i nám.

Není postmoderní divadlo imitací sebe sama?

To záleží na tom, jak budeme chápat spojení „postmoderní divadlo“. Pro mě tento pojem symbolizuje určitou uměleckou strategii, kdy se divadlo snažilo komentovat tento svět doslovnou citací jeho povrchu, zejména komerční a pop-kulturní svět. Divadlo citovalo pop-kulturu tak dlouho, až se samo stalo pop-kulturou. Zmizela kritická distance, zůstala závislost. Tak já vnímám teď sousloví postmoderní divadlo. Zároveň je v něm cosi apolitického, cosi libivého, je slyšet výroky typu: „musí to být zážitek“, „musí to být jízda!“. Postmoderní divadlo je jako disneyland, který zjišťujeme, že je

hrozně nudný, protože je pořád stejný. V té povinnosti bavit se, mít zážitky, cítím čím dál tím větší hrůzu. Je to skoro tak děsivé jako turismus a dobrá nálada na dovolené.

V souvislosti s Náměsíčníky zmiňujete hodnotové vakuum. To ale reflektují i další inscenace, kterých jste spoluautorem nebo režisérem. Havlova Vernisáž, Čechovův Strýček Váňa, zdá se, že hodnotové vakuum ve společnosti považujete téměř za přirozený fenomén každé doby. Jak to je? Proč vás to téma tolik láká?

Nechtěl bych působit jako moralista. Určitě tu jsou hodnoty, které považuji za klíčové, zejména ty spojené s humanitou a ekologií, ale zároveň se skutečně nacházíme v určitém hodnotovém vakuu, v jakémsi stavu mezi, kdy „staré už neplatí a nové ještě nenastalo“. Tento stav ale nechápu jako negativní, spíš ho chápu jako apel na nás všechny, co tady žijeme, čelit skutečnosti, že stojíme před velkými úkoly tento svět poctivě celý znovu promyslet. Neodvolávat se na fráze o tom, co je přirozené a normální, jak to dělají mnozí populisté, ale přijmout tu nejasnost, uvažovat vůči ní ve věcech týkajících se celé společnosti tak jako i ve věcech osobních. Třeba teď před volbami hodně uvažují nad „tradiční rodinou“, nad krizí privátní a nabízených modelů soužití, což se snad nějak projeví v další chystané inscenaci HaDivadla, v Eyolfovi od Henrika Ibsena.

V loňském roce jste uvedli Havlovu Vernisáž, ale závěr jste upravil. Figurky režimu se v něm stávají Havlovými figurkami ve hře. Co vás k tomu vedlo?

Opět jsme vycházeli z přesvědčení, že Vernisáž není „jenom“ literární text. Úkolem té jednoaktovky dle našeho názoru není jenom působit krásně. Je to apel, nebo možná spíš trenažér pro aktivismus, a tento motiv jsme chtěli zdůraznit. Havel Vernisáž napsal ve stejném roce, kdy napsal Dopis Husákovi, dá se tedy říct, že vystoupil ze své chatařské skrčenosti směrem do společnosti, do politiky. Michal a Věra, ti hrozni manželé, jsou tedy transformováni k čemusi pozitivnímu, jejich konzumní život slouží jako odrazový můstek pro práci Havla na sobě. Je to hodně ekologická představa, že i tito lidé mohou být palivem pro dobré věci!

Kam směřuje současná dramaturgie HaDivadla?

Walter Benjamin píše něco v tom smyslu, že když se estetizuje politika, musí se estetika zpolitizovat. Takto chápané politické divadlo je naším cílem. Divadlo, které nachází politiku na místech, která působila jako „přirozené“ apolitická, a to nejen v každodennosti a v osobních vztazích, ale také

v samotné estetice. Mě osobně zajímají alternativy k zábavnosti, k tomu, že to „odsejpa“, přijde mi důležité zkoumat estetické fenomény jako postní plátno, kdy se ve středověku zahalovali během půstu oltáře, aby si člověk odpočinul od krásy. Někde tam v síle odírání, v pomalosti, v práci s málem nebo naopak s brutální plností, v postefektu, ve vědomé estetice vidím návrat člověka do divadla, návrat sounáležitosti. Ale bude to ještě dlouhá cesta!

Legendární román evropského modernisty Hermanna Brocha tvoří ojediněle vyzývavý, uzavřený systém. Román jako touha po poznání života, jaký je. Radikální koncept umění jako pomoci, namísto umění jako pasivního konzumu krásy. Současník Musila, Kafky, Joyce či Canettiho a ryzi inspirátor Milana Kundery se pouští do rozpravy nad postromantickým zrodem kýče jako touhy po jednoznačnosti, kýče jako počátku zla.

V radikální adaptaci Ivana Buraje před námi na scéně vystává náměsíčný bar U Brocha, kde je na vše už pozdě, a přitom stále není konec. Štamgasti tvoří katalog doby, která zoufale čeká na svého vykupitele. Jak ale rozeznat Krista a Antikrista? Brněnští „alternativní“ herci sedí na první čtené zkušce, přichází režisér z Německa – Hans Buch, slíbujícím umění, ale my všichni chceme jistotu! Existuje ale nějaká? Je komplikovaná naše doba, nebo ji komplikují intelektuálové? Potřebujeme krize? Nasadit si Brocha na oči! Dostat se až na hranici tázání samotného! Nahmatat zeď naší reality, našeho vězení! „Nedělej si nic zlého, vždyť jsme tady všichni!“

Ptala se Veronika Boušová

Na slovíčko s Ivanem Burajem (HaDivadlo)

Co právě čtete a proč?

Jan Motal Dialog uměním od Jana Motala, protože Next Wave pocty párty, Paul Ricoeur Čas a vyprávění III, protože disertace, a Jodi Deanová Slast a politika, protože je to kniha, ke které se musím vracet.

Je nějaké literární dílo, které vás neustále provokuje k ztvárnění a je vaším snem si to splnit?

Roberto Bolano 2666 nebo Divoci detektivové, ale to je tak dobrá literatura, že je snad škoda si ten sen splnit

Jaké je vaše slovo?
Neúplnost a ne-vše.

Kdo může navrhnout kostým Simoně Pekové?

Foto: archiv DN

Imitace a tušení zní podtitul inscenace *Náměsíčníci* v HaDivadle. A případnější slova pro toto dílo neexistují. Dramatizátor, autor a režisér Ivan Buraj vytvořil velice složitou a propletenou strukturu, ve které si pohrává s možnostmi interpretace, srozumitelností i různými „realitami“.

Diváci jsou při příchodu do temného sálu uvaděči se světlou naváděni k sedadlům, z nahrávky zní úvahy a teze Hermanna Brocha. A připravují publikum na to, co uvidí: „Celkové dění se nám zdá šílené, ale pro kterýkoli jednotlivý osud snadno dodáme logickou motivaci. Jsme snad šílení, protože jsme nezešíleli?“

První část představení ukazuje postavy románu Hermanna Brocha v hospodě U Brocha. Z šestisetstránkového díla je divákům představen jen střípek – životy a smýšlení postav jsou redukovány na několik vět. Orientace je divákovi, neznalému předlohy, značně ztěžována. Hraje zde hod-

ně hlasité hudby, a některé promluvy jsou naopak velmi tiché. A také nějaký čas trvá, než se v záplavě postav vůbec zorientuje. Nakonec tedy divák spíše tuší, než ví. Je mu ukázán kaleidoskop tezí a životů, které hledají smysl. Každý po svém a každý špatně.

Po přestávce nastává „imitace reality“. Ocitáme se na první čtené zkoušce, kde hercům HaDivadla německý režisér Hans Buch (Ivan Urbánek) vysvětluje, kdo byl Broch, co vlastně napsal a jak bude inscenace *Náměsíčníci* vypadat. Herci jsou trochu naivní, trochu sebestřední, trochu legrační a dost nechápaví. Režisér ze sebe chrlí naučené poznatky, ale příliš často říká slovo nevím. A přitom si jen chce: nasadit Brocha na oči.

Tato část ovšem není jen humorným pohledem do zákulisí. Ukázkou, jak je těžké „vyrobit inscenaci“. Inscenátoři se zabírají srozumitelností i v další rovině, jelikož Buch hovoří německy a je překládán dramaturgy-

ni Dagmar Radovou, která se tak stává herečkou v roli dramaturgyně.

Režisér Buch prozradí, že toto první sezení je nahráváno a vše zde řečené bude součástí inscenace – tedy, že herci budou hrát sami sebe na první čtené. Buch říká: „V jedné scéně v *Náměsíčnících* je situace, kdy se realita prolomí do divadelní hry, z vašeho bytu se stanou kulisy, z večere soubor rekvizit a z lidí se stanou postavy. Toto je vlastně obrácený průlom, do divadla se prolomí realita.“ (Tato pasáž samozřejmě v brněnské inscenaci nechybí, Michal Skočovský jako Huguenau zavraždil Esche Jana Lepšíka jakoby mimochodem – během otrěsného stand-up výstupu, v záchvatu obludné legrace.) Prolamování realit je ovšem v divadelních *Náměsíčnících* ještě komplikovanější, jelikož víme, že sledujeme to, co napsal a režíroval Ivan Buraj. Až absurdní rozměr ptaní po skutečnosti nastává, když Simona Peková prohlásí: ...to mi navrhnete kostým Simony Pekové? Kostým Simony Pekové může navrhnout jedině Simona Peková!

Ivan Buraj vytvořil propracované a mnohoznačné divadlo světa. Jeho percepce není jednoduchá a nemůže být úplná, je ovšem překvapivě poutavá a místy vtipná.

Lenka Dombrovská
(recenze vyšla
v *Divadelních novinách* 21/2016)

Foto: archiv DN

Na slovíčko s Matějem Nytrou (HaDivadlo)

Co právě čtete a proč?

Právě čtu *Tsunami* č. 5 po Bártově premiéře, ve vlaku do Berlína. A včera tam bylo hodně přírody a za okny se drsní ty vltavolabské skály. A jinak: *Godard on Godard*, *Kapitál* (v modrých obálkách), *Hannah Arendt: O násilí*, *Pop-Art*, *Soukromý život předsedy Maa*, *Bruno Latour*. Nad tím: *Robespierre* a čtvrtý stav, *Světlo na šibenici*, *Pověření...* Všechno to je vyházené na stole přes sebe, drobnky na to, když prší, doprší i sem, však to zchladne, a dosvěcuju to rudou lampičkou; hodně toho se dostane

nebo nevejde do scénáře pro Pitinského náš '68 (Pařížský máj) doku-image-esej a delirickou verzi Heinerja Müllera, kterou rýsuje s Jiřím Pokorným. A teď ještě do detailu, ve studiu rytmu-možností, *Verbatim Drama* Carlose Contrerese Elviry, kde by pomohl trávníkový koberec na přikrytí a usnout v něm.

Je nějaké literární dílo, které vás neustále provokuje k ztvárnění a je vašim snem si to splnit?

Některé pohádky a trochu barevné texty

třeba i s ilustracemi, čist je blízko nahlas někomu, kdo za to bude rád a koho mám rád a konec konců, třeba si pod slovy jako *loď* a *les* představuje *dinosaury*.

Jaké je vaše slovo?

Oblíbené: nějaké víceznačné, vícejazyčné, takové, které se dá přiřadit různým realitám. Slovo jako spíš forma, která nemá jeden stálý konvenční podklad. Tím pádem je to třeba slovo slovo. Každopádně někdy je lepší slova nepoužívat, slovo omezují a vymezují.

Program Brno

pátek 13. října

19:30 HaDivadlo – velký sál

Masopust: Deník zloděje

Honba za nemožnou Nicotou

Mysteriózní opera na texty Jeana Geneta a Bedřicha Bridela pro jednoho činoherce – zpěváka.

Zvláštní a odvážné propojení deníků „prokletého“ dramatika, spisovatele a recidivisty Jeana Geneta s významnou českou barokní básnickou skladbou Bedřicha Bridela *Co Bůh? Člověk?* nabízí provokující směs a nečekané vazby. Narcistní a bezohledně infantilní deník plný rozkoše, strachu a vzdoru proti jakékoli autoritě se překvapivě ladně vine k prudkému a horkokrevnému vyznání a zanicení Bridelovu. V obou textech kypí příbuzná touha a volání, podobná horečka těla, které chce patřit. Splynout. Nalézt Ráj.

Výchozí idea: Tereza Marečková, režie a scénografie: Jan Nebeský, scénář: Miroslav König, živá i nahraná hudba: Martin Dohnal, kostýmy a rekvizity: Petra Vlachynská, účinkují: Miroslav König, Martin Dohnal (klavír).

21:00 HaDivadlo – foyer/schody

Jana Orlová: To se mi líbí

Až u nohou diváka poznala jsem radost.

Performance vytvořená pro festival a poprvé uvedená v prostoru DriveHouse v Praze. Nyní speciálně upravená pro foyer HaDivadla.

Někdo chce jít nahoru, někdo dolů. Proč dolů? Proč se plazit jako vyšinutý had kolem představ o své minulosti? Had je suchý a klidný a vidí obrázky, které mu můžeme závidět. Čekám na své číslo. Hadů jsem se vždycky bála. Propojení intenzivní tělesné zkušenosti se symbolickou rolí jazyka.

22:00 HaDivadlo – foyer/tunel

Soft #3

Třetí event softcore hudebního cyklu HaDivadla, který nabízí ve vizuálně hutné atmosféře výběrový line-up z domácího i zahraničního zvukového podzemí.

Jako kurátoři Soft cyklus připravují Matyáš Dlab a Jarda Čermák.

sobota 14. října

18:00 HaDivadlo – studio

Kartel: Ruské pole experimentů

Podívejte se, jak Lízinka krásně otvírá pusku. Ten culiček a ty červené rtíky.

Středometrážní inscenace vzniká pod vlivem četby širokých ruských duší. Prohlédává výskyty mrakotoběšů a onostranosti. Tento divadelní kousek je věnován památce Jegora Letova.

Režie: Jan Kačena, hudba: Pavel Lukáš, scénografie: Loly Lolyova, Roz Lije Vaší, hrají: Richard Němec, Matěj Nechvátal.

19:30 HaDivadlo – velký sál

Lachende Bestien: Ferdinande!

Aneb: Žehráni současného umělce intelektuála nad neexistencí jasněho nepřitele

Aneb: Generace Havel Postpravda Demokracie Kapitalismus Komunismus Masa Elita

Aneb: Ferdinand Vaněk dnes

Aneb: Stojí to všechno zahovno

Intelektuál ve veřejném prostoru, osoba i odkaz Václava Havla, dědictví postkomunismu i postmoderní zmatení a neexistence jedné pravdy, nebo spíše postpravdy, rozpolcení společnosti na masy a elity a jejich vzájemné nesrozumění. Dnešní Ferdinand Vaněk postrádá svého Sládku, proto nevede dialog, ale jen svůj vlastní mocně bezmocný monolog. Inscenace je založena na autor-ském textu inspirovaném texty Václava Havla – především jeho Audienci, ale stejně tak esejem *Moc bezmocných* či *Anatomii gagu*.

Režie a scénář: Michal Hába, dramaturgie: Simona Petrá, hudba: Jindřich Čížek, scénografie: Adriana Černá, účinkují: Michal Hába a Jindřich Čížek.

21:00 HaDivadlo – studio

Projekce dokumentárního snímku Člověk si sám se sebou vystačí, respektive nevystačí

Půlhodinový snímek tvořený soukromým videozáznamem, který pořídil divadelní tvůrce Petr Lébl v roce 1996, kdy působil jako hostující režisér inscenace Cyrana z Bergeracu v Národním divadle v Tel Avivu. Většinu času sledujeme Lébla společně s kostýmní výtvarnicí Kateřinou Štefkovou v hotelovém pokoji, ovšem na okraji jejich nezávažných her nacházíme Léblův skeptičtější komentář na kameru. Zdánlivě banální home video dvou blízkých osob zároveň prolamuje hranice osobního a veřejného, života a inscenace. Oba účastníci totiž před kamerou stále hrají a inscenují, i když záznam není určen pro veřejnost.

Režie: Nikola Krutilová, Jan Kačena.

22:00 HaDivadlo – foyer/tunel

ok=könig

Digitální narativ zvukové, multimedialní kompozice Natálie Plevákové ve spolupráci s VJ Janem Matýskem. Rozhovor dvou časových a žánrových inspirací, mezi chaosem efemérní elektronické produkce a řádem klasických hudebních vzorů. Hypnóza audiovizuálního spříznění otevírající nové možnosti vnímání zvukové tvorby.

neděle 15. října

15:00 HaDivadlo – velký sál

Diskuze A2: Krize a budoucnost alternativního divadla

Nedělní debata festivalu ...příští vlna/next wave..., HaDivadla a kulturního čtrnáctidenníku A2.

Moderují Lenka Dombrovská a Matěj Nytra.

18:00 Centrum experimentálního divadla

Antonín Puchmajer D.S.: Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami

Možná, že kdybys plakala hned před komisí, jistá šance by tu byla.

Meandrující divadelní konference, ve které se Puchmajer s plnou vážností pokouší přijít na kloub mladým lidem. Budou i chlebičky.

Vymysleli a hrají: Vladimír Mikulka, Kateřina Rudčenkova, Jakub Škorpil, Martin J. Švejda, Hana Tillmanová, režie: Vladimír Mikulka a kolektiv.

19:30 HaDivadlo – velký sál

Divadlo X10 – Marius von Mayenburg: Haarmann

Zabil jsem ho, aby mi neodešel.

Křivými ulicemi hroutícího se města bloudí smrt. Meziválečné Německo, zbídačené a na dně, si stahuje kalhotky a otvírá klín fašismu. Je horší individuální vražda nebo miliony mrtvých na válečných polích? Odkud se bere zlo a jaké jsou jeho podoby? Může nás zachránit láska? Na základě kriminálního příběhu skutečného sériového vraha Fritze Haarmanna rozehrává Marius von Mayenburg křehkou studii lidské touhy po lásce. Nám nezbyvá než se ptát, jaká je míra samoty a schopnosti milovat v dnešním světě.

Překlad: Jaroslav A. Haidler, režie: Ewa Zembok, dramaturgie a texty písní: Lenka Havlíková, hudba: Jindřich Čížek, výprava: Martin Chocholoušek, hrají: Michal Balcar, Jan Grundman, Vojtěch Hrabák, Hynek Chmelař, Václav Marhold.

Patra a struktury

Foto: Kamil Košun

Desátý den festivalu *...příští vlna/next wave...* se odehrál v několika patrovém „kulturním“ činžovním domě DriveHouse na pražských Vinohradech. Rozlehlý prostor byl téměř kompletně obydlen, k čemuž přispěla nejen (v ČR premiérováná) *Kniha jedů* nezávislé divadelní skupiny Masakr Elsinor, ale i performerka Jana Orlová s představením *To se mi líbí* následovaná koncertem zpěvačky Vladivojny La Chia.

Motto letošního festivalu – slovo – bylo jedním z hlavních stavebních materiálů kolážovitě inscenace *Kniha jedů*. Při její tvorbě vycházel režisér Óscar Guedas spolu s mezinárodně složenou divadelní skupinou předně z textů španělského básníka Antonia Gamoned, pracoval však rovněž s texty Václava Havla, a dokonce i s českou hymnou. Gamoned neznalý divák však neměl šanci útržky ze spisovatelových básní vstřebat, *Kniha jedů* nabízela tolik vjemů, že bylo chvílemi těžké soustředit se právě na význam slov, které herci recitovali či předčítali.

Studený podkrovní prostor DriveHouse narušený místy starými podpěrnými sloupy byl rozdělen na dvě části. V jedné z nich seděli diváci a v druhé byli performer, kteří chvílemi tenkou hranici jeviště-hlediště narušovali. Po zemi i po stěnách herního prostoru byla rozmístěna převážně bílá prostěradla, některá na sobě však nesla

známky uměleckého vyžití. Na jednom z nich už při vstupu do místnosti seděl Joan Quintas Toledo a rozváznými tahy štětce či prsy po něm roztíral barvy. Živá malba přešla postupně z poklidného „pozemního“ malování v akční malbu, jejímž základním plátnem už nebylo bělostné prostěradlo natažené na kamenné podlaže podkrovního prostoru DriveHouse, ale lidské tělo. Joan Quintas Toledo přenášel své interpretace děl Antonia Tapiese tu na tančící Rebecu Matellán, tu na recitujícího Ondřeje Novotného. Z relativně čistého/bílého prostoru je tak divák postupně přenesen do poskvrněného, pekelně působícího chaosu, evokujícího blázninec bez supervize.

Divadelní skupina Masakr Elsinor využívala široké spektrum vyjadřovacích prostředků. Stejně jako se v knize obrací stránky (a že se během představení spousta stránek otočila), měnilo se vše i v této inscenaci. Slovo – řeč se prolínala například s tancem, hudební improvizací (Petr Míka) nebo s již zmiňovanou živou malbou. Sám režisér Óscar Guedas chodil po jevišti s loutkou připomínající vzdálené fantaskní postavu Fantomase a později se každá z postav skryla za prapodivnou, v něčem až děsuplnou obličejovou masku.

Ačkoliv se v souvislosti s *Knihou jedů* nedalo mluvit o sledovatelném příběhu, za-

nechala po sobě inscenace v divácích zcela určitě hlubokou stopu. Tím, že působila na tři smysly zároveň (sluch, zrak, čich – výrazné bylo i aroma škrtnutých sirek či hořícího papíru), zalézala plíživě a téměř nepozorovaně pod kůži a vzbuzovala až fyzické pocity lepkavosti či rozpadu.

Jistá materiálová podoba se dala nalézt v následující performanci Jany Orlové, která se letošního festivalu *...příští vlna/next wave...* zúčastnila (a ještě v brněnské části zúčastní) s projektem *To se mi líbí*. Kostým z bílého povlaku na peřinu, z kterého soustředěně Orlové koukala jenom hlava obepnutá knoflíky a ruce ve vystřižených otvorech, se v průběhu performance pozvolna rozpadal a roztrhával. Měnil svou strukturu s tím, jak se performerka pohybovala po prostoru několikapatrového činžovního domu, aby mu na okamžik vdechla trochu svého života. Tu nafukovala balonky, tu pouštěla ze schodů míčky, čím vytvářela iluzi řízeného bloudění DriveHousem za doprovodu kontrabasistky Jennifer Helia DeFelice.

To se mi líbí má parafrázovat vyprázdňené facebookové tlačítko „to se mi líbilo“, které bych bez sarkasmu odklikla.

Jana Stárková

Foto: Kamil Košun

ZA PODPORY

B | R | N | O | I

Radio Wave
Český rozhlas

divadlo.cz

Dramaturgie a koncepce: **Lenka Dombrovská** Produkce: **Oskar Hulec** PR a guestservis: **Tereza Hýsková**
Grafická podoba ročníku 2017: **Lukáš Horký** Tsunami: **Dominik Melichar** Fotografové: **Aneta Vašatová a Kamil Košun**

Festival pořádá z. s. Příští vlna za podpory Ministerstva kultury ČR, Hlavního města Prahy a města Brna.

www.nextwave.cz